

УДК 32.327.7(477)

© Юліана Баланюк
(Чернівці)**РЕАЛІЗАЦІЯ ПОЛІТИКИ ЗБЕРЕЖЕННЯ
ОБ'ЄКТІВ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ
ЮНЕСКО В УКРАЇНІ**

У даній статті охарактеризовано державне збереження об'єктів культурної спадщини в Україні на основі аналізу співпраці з ЮНЕСКО, виділено проблеми, що виникають під час питань збереження культурних об'єктів. Мета статті – проаналізувати та з'ясувати проблеми, що виникають в ході збереження культурної спадщини в Україні, висвітлення методів вирішення цих проблем та окреслення перспектив розвитку сфери збереження культурної спадщини.

Ключові слова: ЮНЕСКО, культурна спадщина, об'єкти Всесвітньої культурної спадщини ЮНЕСКО, культурна спадщина України.

Ю. Баланюк**Сохранение объектов культурного наследия
ЮНЕСКО в Украине: проблемы и перспективы**

В статье рассматриваются особенности национального сохранения объектов культурного наследия в Украине на основе анализа сотрудничества с ЮНЕСКО, делается акцент на проблемы, возникающие в ходе сохранения культурных объектов. Цель статьи – проанализировать и выяснить проблемы, возникающие в ходе сохранения культурного наследия в Украине, освещение методов решения этих проблем и определение перспектив развития сферы сохранения культурного наследия.

Ключевые слова: ЮНЕСКО, культурное наследие, объекты Всемирного культурного наследия, культурное наследие Украины.

J. Balaniuk**Preservation of Cultural Heritage List of UNESCO
in Ukraine: Problems and Prospects**

The article deals with the peculiarities of the national conservation of cultural heritage in Ukraine, based on the analysis of cooperation with UNESCO. It also focuses on such issues which arise on the preservation of cultural objects.

Ukraine is actively integrating into the global cultural space, so the actual question is becoming to be the comprehensive examination and identification of cultural heritage of Ukraine for its conservation and rational use. Protection of the national cultural and spiritual heritage is determined to be one of the priorities of the National Security Strategy of Ukraine.

The relevance of this article consists in the fact that the protection of cultural heritage is a priority area of

cultural policy in developed countries. Compliance and adherence to European standards of cultural heritage protection is one of the main conditions for the integration of Ukraine into the European Community.

The purpose of the article is to analyze and figure out the problems arising in the course of cultural heritage preservation in Ukraine, to highlight the methods of these problems' solving and outline the prospects for the development of cultural heritage preservation.

Key words: UNESCO, cultural heritage, World Heritage sites, cultural heritage of Ukraine.

Характерною ознакою сучасних міжнародних відносин є високий рівень інтеграційних процесів. Пошук нових шляхів формування якісного розвитку економіки держави та підвищення рівня життя населення в умовах глобалізації – це головне завдання не лише державних структур, але й, насамперед, науковців.

У зв'язку з активною інтеграцією України до світового культурного простору актуальним постає питання всебічного вивчення та виявлення об'єктів культурної спадщини України з метою їх збереження та раціонального використання.

Відповідно до міжнародних конвенцій, ратифікованих Україною (Рамкової Конвенції про значимість культурної спадщини для суспільства, Конвенції про охорону архітектурної спадщини Європи, Європейської Конвенції про охорону археологічної спадщини і ін.) міжнародно-правовим зобов'язанням України перед світовою спільнотою є охорона культурної спадщини¹.

У світлі останніх подій важливим постає узагальнення досліджень культурної спадщини України, удосконалення організаційних, економічних і правових механізмів збереження та використання об'єктів культурної спадщини.

Основні теоретичні і прикладні дослідження культурної спадщини закладені в працях культурознавців, істориків та правознавців В.І. Акуленко, В.О. Горбик, Т.І. Катаргіна, Т.В. Курило, Є.А. Ліньова, В.М. Пісун, Л.В. Прибега та інших.

Україна володіє неповторним культурним багатством, котре могло би стати, а частково вже є, візитівкою не лише окремих регіонів, а і усієї країни. Як зазначає академік Д.С. Лихачов, одне з найважливіших свідчень прогресу культури – це розвиток розуміння культурних цінностей минулого й інших національних цінностей, уміння їх берегти, нагромаджувати, сприймати як естетичну цінність². Кожна країна зобов'язана забезпечити належне збереження культурної спадщини та передачу наступним поколінням.

Е.А. Баллер писав, що протягом століть поступово відбувається зростання ролі культурної спадщини³. Проте в Україні практика показує

інше. Руйнування все більше загрожує культурній і природній спадщині. Це спричинено багатьма факторами: впливом часу, природно-кліматичних умов; еволюцією соціального та економічного життя, яка погіршує їх ще більш руйнівними явищами; відсутністю достатніх коштів; недосконалим механізмом охорони об'єктів культурної спадщини. Тому сьогодні, як ніколи, питання збереження культурного надбання України є особливо актуальним.

З 1946 р. свою роботу розпочала ЮНЕСКО – спеціальна установа ООН, що ініціює і координує міжнародну співпрацю в галузі освіти, науки і культури. Кожен документ у галузі охорони культурної спадщини був прийнятий ЮНЕСКО задля покращення охорони визначних об'єктів кожної країни. І є прикладом для удосконалення національного законодавства в згаданій галузі. З кожним роком збільшується кількість держав бажаючих внести свої культурні об'єкти до Списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, тим самим забезпечивши їм належний захист не лише з боку держави, а і з боку міжнародної спільноти. Так наприклад, за даними офіційного сайту ЮНЕСКО, на сьогодні в Попередньому списку налічується 1575 об'єктів із 172 країн, серед яких є і 15 українських визначних пам'яток, які чекають своєї черги⁴.

Досягненням української культурної політики стало внесення українських культурних об'єктів до Списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Перша українська пам'ятка увійшла до переліку об'єктів Світової спадщини 1990 року на 14-й сесії Комітету Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО⁵. Надалі список об'єктів Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО в Україні поповнювався у 1998⁶, 2005⁷, 2007⁸, 2011⁹ та 2013¹⁰ роках.

З-поміж 7-х об'єктів 6 є об'єктами культурного (критерії I-VI) й 1 – природного типу (критерії VII-X). 4 з 7-х українських об'єктів Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО повністю розташовуються в межах території України. Інші 3 пам'ятки частково перебувають на території інших держав: Пункти геодезичної дуги Струве розміщені також у Норвегії, Швеції, Фінляндії, Росії, Естонії, Латвії, Литві, Білорусі та Молдові¹¹; Букові праліси розташовуються також у Німеччині та Словаччині¹²; Дерев'яні церкви Карпатського регіону перебувають також на території Польщі¹³.

Особливої уваги заслуговують об'єкти, які містяться в межах України. Київ – одне з найдавніших міст на планеті, центр політичного, економічного і культурного життя українського населення. Незважаючи на численні випробування, які випали на долю міста, воно зберегло свою історичну цінність і неповторність. Окрасою української столиці є архітектурний ансамбль давньоруського періоду – Національний заповідник «Софія Київ-

ська». Собор Святої Софії та прилеглі монастирські споруди з 1990 року входять до Списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Інтер'єр собору зберіг основні риси архітектури XI ст., на стінах храму зберігся унікальний ансамбль монументального живопису – 260 кв. м мозаїк і близько 3 тис. кв. м фресок. Відзначаючи унікальність деяких пам'яток, винятковість історично-архітектурного та мистецького ансамблю, незначну кількість подібних об'єктів у цілому світі, собор зберігається у статусі музею.

Найбільшу небезпеку для охорони культурного об'єкта Софія Київська становить нове будівництво в оточуючому історичному середовищі, яке ведеться без належних історичних і містобудівних досліджень. Першим кроком на шляху збереження історичної пам'ятки стала фіксація її охоронної зони, якої заповідник не мав. У 2005 році Міністерством культури і туризму України було затверджено «Межі і режим зон охорони ансамблю споруд Софійського собору Національного заповідника «Софія Київська»¹⁴. Що було зафіксовано на 29-й сесії Комітету Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО¹⁵. Але, незважаючи на це, останніми роками проблема постала достатньо гостро. Експерти Міжнародної ради з питань пам'яток та визначних місць (ICOMOS) при ЮНЕСКО занепокоєні ігноруванням рекомендацій моніторингових місій в Україні. Зокрема, на 33-й сесії ЮНЕСКО, яка відбулася в 2009 році, країні радили створити єдиний орган управління об'єктами Всесвітньої спадщини і ввести мораторій на забудову буферних зон¹⁶, на 34-й сесії (2010 рік) – прийняти генеральний план Києва¹⁷, на 35-й (2011 рік) – розширити межі буферних зон¹⁸. Жодна з цих рекомендацій не була виконана. На останній, 37 сесії Комітету Всесвітньої спадщини, яка відбулася 5 липня 2013 року в Камбоджі, знову було наголошено на згаданих рекомендаціях і запропоновано ввести мораторій на забудову в буферних зонах об'єктів ЮНЕСКО. Крім того, експерти закликають Україну до кінця 2013 року удосконалити нормативно-правову базу та місцевому на національному рівнях, розробити нормативні заходи щодо комплексного захисту буферних зон та ін.¹⁹.

Разом із Софійським собором і прилеглими монастирськими будівлями перший український об'єкт у Списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО доповнює Києво-Печерська лавра.

Архітектурний ансамбль лаври склався протягом майже дев'яти століть і відображає розвиток культурного і духовного життя, стилістичних змін у мистецтві. Києво-Печерська лавра розташована на 22 га і завжди була центром православного життя України. Більшість монастирських буді-

вель і споруд мають архітектурні форми українського бароко середини XVIII століття.

На території лаври діє «Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник» – один з найбільших музеїв-заповідників в Україні, культурно-просвітницька і науково-дослідна установа, яка досліджує, зберігає, використовує та популяризує унікальний комплекс споруд Києво-Печерської лаври, є одним з центрів співпраці з міжнародними організаціями (ЮНЕСКО, ІКОМОС, ІКОМ), а також музейними установами світу.

Розглядаючи проблеми збереження пам'яток культури на території заповідника, особливої уваги заслуговує охорона прилеглої буферної зони. Ситуація погіршилася з 2009 року, коли після візиту експертів ЮНЕСКО було висловлено занепокоєння станом прилеглих територій об'єкта, на яких ведеться несанкціоноване будівництво.

Вимоги ЮНЕСКО щодо організації належних умов збереження та використання пам'яток, внесених до Списку Всесвітньої спадщини, потребують концентрації зусиль держави і установ, під юрисдикцією яких ці об'єкти культурної спадщини перебувають, врегулювання кола питань організаційного, архітектурного, містобудівного та програмного характеру.

У 1998 році на засіданні 22-ї сесії Комітету Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО до Списку Всесвітньої спадщини було включено другий український культурний об'єкт «Ансамбль історичного центру Львова»²⁰.

Сьогодні Львів – єдине місто в Україні, що зберегло середньовічну структуру забудови і має понад 2000 пам'яток, які розташовані на території Державного історико-культурного заповідника та історичного ареалу міста і перебувають на державному обліку як пам'ятки історії і культури. Ансамбль історичного центру Львова (збігається з територією Державного історико-культурного заповідника) та собор Святого Юра включені до Списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

Віднесення до культурної спадщини світового значення такого об'єкта, як «Історичний центр міста Львова», є підтвердженням унікальності не лише окремих пам'яток, а всього міста в цілому. Відповідальність держави за збереження такої пам'ятки є чинником розробки спеціального законодавства. Сам Львів як місто культурної спадщини потребує додаткових матеріальних та фінансових ресурсів для його охорони, зокрема для запобігання і ліквідації несприятливих умов, техногенних процесів. Державна влада керується рішеннями прийнятими у минулому, якими були намічені певні заходи із розв'язання нагальних проблем (Постанова Ради Міністрів УРСР «Про створення Державного історико-культурного заповідника в м.

Львові» від 12 червня 1975 року²¹, Указ Президента України «Про збереження історичної забудови у центральній частині міста Львова» від 2 липня 1997 року²², Постанова Кабінету Міністрів України «Про комплексну програму збереження історичної забудови міста Львова» від 15 листопада 1997 року²³). Але через недосконалу їхню розробленість, особливо в частині фінансування реставраційно-відновлювальних робіт, системності їх виконання, узгодженості владних структур різних рівнів ці документи виявилися недостатньо ефективними. Зволікання з вирішенням цих питань може призвести до виключення об'єкта зі Списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

На 37-й сесії Комітету Всесвітньої спадщини, враховуючи результати моніторингу 2012 року, експерти ЮНЕСКО закликали Україну до виконання рекомендацій та вирішення нагальних проблем в охороні історичного міста Львів, зокрема: узаконити засоби захисту історичного середовища та охоронної, буферної зони міста Львова; встановити правила відновлення та реконструкції об'єкта; створити єдиний орган контролю за охороною культурної спадщини разом із неурядовими організаціями; підготувати стратегічний план управління культурним об'єктом «Історичний центр міста Львова», враховуючи його масштабність; зупинити всі будівельні роботи, які проводяться на території об'єкта. У 2015 році на 39-й сесії Україна повинна буде подати у Центр Всесвітньої спадщини оновлену доповідь про стан збереження культурних пам'яток міста Львова та хід виконання вищевказаних рекомендацій²⁴.

28 червня 2011 року в м. Париж на 35-й сесії Комітету Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО було прийнято рішення включити ансамбль – Резиденція митрополитів Буковини і Далмації (нині Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича) до списку світового культурного надбання.

Унікальний ансамбль Резиденції буковинських митрополитів у м. Чернівці по праву можна оцінити як найвидатніший архітектурний витвір кінця XIX ст. і як справжню перлину культурної спадщини Чернівців. Композиція ансамблю досить складна, але при цьому відзначається чіткістю планування. Вона складається з трьох монументальних споруд-корпусів: головного, духовної семінарії разом із церквою Трьох Святителів, пресвітерія.

Серед приміщень головного корпусу своє кращою і величчю вражає Синодальна зала, одна з найгарніших в Європі. Вона була оздоблена мармуром (звідси її теперішня назва – Мармурова) і обставлена бічними галереями колон, на які спиралися декорована орнаментикою дерев'яна стеля.

Під час Другої світової війни Синодальна зала була пошкоджена пожежею. У вогнищі постраждали не лише інтер'єри, але й згоріла синодальна бібліотека, що містила унікальні стародруки та архіви. Теперішній вигляд Мармурової зали – детальна копія, створена реставраторами. Не менш величною є Червона зала, стіни якої оздоблені китайським шовком, дерев'яна стеля декорована орнаментом, а підлога встелена паркетом з червоного бука, дуба та зеленої липи. На одній зі стін висять величезні венеціанські дзеркала. Створені за старовинною технологією, вони нараховують аж п'ять шарів срібла.

Номінований об'єкт та його буферна зона захищені на регіональному та національному рівні. Державне фінансування «Комплексна програма по збереженню архітектури у Чернівцях на 2009-2015 рр.»²⁵ створює основу для систематичного збереження та раціонального використання об'єкта і здійснення заходів з охорони у відповідності з національними стандартами для захисту об'єктів Всесвітньої спадщини.

У липні 2013 року на 37-й сесії Комітет Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО прийняв Херсонес Таврійський, нову українську номінацію, до списку Всесвітньої спадщини.

Херсонес Таврійський та його хори – унікальна пам'ятка історії, залишки стародавнього міста, заснованого в V ст. до н.е. Доісторичні розкопки та історія Херсонеса демонструють розвиток суспільства протягом більш ніж 20 століть. З 1892 р. у м. Севастополі діє Херсонеський історико-археологічний музей-заповідник, у фондах якого налічується близько 200 тис. експонатів високої цінності²⁶. Унікальна збереженість археологічних знахідок дає змогу створити на базі Херсонеса Таврійського перший в Україні – археологічний парк.

Велика кількість і розмаїтість культурних пам'яток в Україні свідчить про багате історичне минуле нашої держави. Головним завданням культурної політики повинна бути охорона і популяризація об'єктів архітектурної спадщини. На жаль, сьогодні міжнародна спільнота констатує недостатньо високий рівень забезпечення збереження об'єктів культурної спадщини та нездатність державних структур у запобіганні руйнації згаданих об'єктів. Недостатнє бюджетне фінансування, недосконалість законодавчої бази, недоцільний розподіл управлінських функцій, відсутність єдиного керівного центру, необізнаність і байдужість населення – це проблеми, які вимагають негайного вирішення. Важливим для України залишається запозичення світового досвіду у сфері збереження культурної спадщини та обов'язкове дотримання рекомендацій, які щорічно надаються експертами ЮНЕСКО. Адже відповідність європейським нор-

мам охорони культурної спадщини є однією з обов'язкових умов інтеграції України до Європейського співтовариства.

Отримання статусу об'єкта Світової спадщини це лише початок на шляху до досконалого збереження, раціонального використання і передачі майбутнім поколінням частини історії.

¹ Міжнародні засади охорони нерухомої культурної спадщини. – К.: Фенікс, 2008. – 176 с.

² Лихачёв Д.С. Поэтика древнерусской литературы / Дмитрий Сергеевич Лихачёв. – М.: Наука. 1979. – С. 350

³ Баллер Э.А. Социальный прогресс и культурное наследие / Э.А. Баллер. – М.: Наука, 1987. – С. 61

⁴ Tentative Lists. [Електронне джерело] // Офіційний сайт UNESCO. – Режим доступу: <http://whc.unesco.org/en/tentativelists/state=ua>

⁵ Архів оригіналу засідання 14-ї сесії Комітету Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Сторінка 7. [Електронне джерело] // Офіційний сайт UNESCO. – Режим доступу: <http://whc.unesco.org/archive/1990/cc-90-conf004-13e.pdf>

⁶ Архів оригіналу засідання 22-ї сесії Комітету Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Сторінка 31. [Електронне джерело] // Офіційний сайт UNESCO. – Режим доступу: <http://whc.unesco.org/archive/1998/whc-98-conf203-18e.pdf>

⁷ Архів оригіналу засідання 29-ї сесії Комітету Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Сторінка 138. [Електронне джерело] // Офіційний сайт UNESCO. – Режим доступу: <http://whc.unesco.org/archive/2005/whc05-29com-22e.pdf>

⁸ Архів оригіналу засідання 31-ї сесії Комітету Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Сторінка 145. [Електронне джерело] // Офіційний сайт UNESCO. – Режим доступу: <http://whc.unesco.org/archive/2007/whc07-31com-24e.pdf>

⁹ Архів оригіналу засідання 35-ї сесії Комітету Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Сторінка 230. [Електронне джерело] // Офіційний сайт UNESCO. – Режим доступу: <http://whc.unesco.org/archive/2011/whc11-35com-20e.pdf>

¹⁰ Архів оригіналу засідання 37-ї сесії Комітету Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Сторінка 206, 210. [Електронне джерело] // Офіційний сайт UNESCO. – Режим доступу: <http://whc.unesco.org/archive/2013/whc13-37com-20-en.pdf>

¹¹ Карта розташування об'єкту Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО Геодезична Дуга Струве. [Електронне джерело] // Офіційний сайт UNESCO. – Режим доступу: http://whc.unesco.org/en/list/1187/multiple=1&unique_number=1364

¹² Карта розташування об'єкту Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО Букові праліси Карпат. [Електронне джерело] // Офіційний сайт UNESCO. – Режим доступу: http://whc.unesco.org/en/list/1133/multiple=1&unique_number=1364

¹³ Карта розташування об'єкту Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО Дерев'яні церкви Карпатського регіону. [Електронне джерело] // Офіційний сайт UNESCO. – Режим доступу: http://whc.unesco.org/en/list/1424/multiple=1&unique_number=1894

¹⁴ Міністерство культури і туризму України, Наказ №1076 від 23.12.2005р. [Електронне джерело] // Професійна юридична система. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1041.27746.0>

¹⁵ Рішення 29-ї сесії Комітету Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Сторінка 148. [Електронне джерело] // Офіційний сайт UNESCO. – Режим доступу: <http://www.webcitation.org/6Hozx7KME>

¹⁶ Архів оригіналу засідання 33-ї сесії Комітету Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Сторінка 156. [Електронне джерело] // Офіційний сайт UNESCO. – Режим доступу: <http://whc.unesco.org/archive/2009/whc09-33com-20e.pdf>

¹⁷ Архів оригіналу засідання 34-ї сесії Комітету Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Сторінка 147. [Електронне джерело] // Офіційний сайт UNESCO. – Режим доступу: <http://whc.unesco.org/archive/2010/whc10-34com-20e.pdf>

¹⁸ Архів оригіналу засідання 35-ї сесії Комітету Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Сторінка 144. [Електронне джерело] // Офіційний сайт UNESCO. – Режим доступу: <http://whc.unesco.org/archive/2011/whc11-35com-20e.pdf>

¹⁹ Архів оригіналу засідання 37-ї сесії Комітету Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Сторінка 134. [Електронне джерело] // Офіційний сайт UNESCO. – Режим доступу: <http://whc.unesco.org/archive/2013/whc13-37com-20e.pdf>

²⁰ Архів оригіналу засідання 22-ї сесії Комітету Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Сторінка 31. [Електронне джерело] // Офіційний сайт UNESCO. – Режим доступу: <http://whc.unesco.org/archive/1998/whc-98-conf203-18e.pdf>

²¹ Постанова Ради Міністрів УРСР «Про створення Державного історико-культурного заповідника в м. Львові» від 12 червня 1975 року. [Електронне джерело] // Офіційний сайт Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/297-75-p>

²² Указ Президента України «Про збереження історичної забудови у центральній частині міста Львова» від 2 липня 1997 року. [Електронне джерело] // Офіційний сайт Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/603/97>

²³ Постанова Кабінету Міністрів України «Про комплексну програму збереження історичної забудови міста Львова» від 15 листопада 1997 року. [Електронне джерело] // Офіційний сайт Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1266-97-p>

²⁴ Архів оригіналу засідання 37-ї сесії Комітету Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Сторінка 133. [Електронне джерело] // Офіційний сайт UNESCO. – Режим доступу: <http://whc.unesco.org/archive/2013/whc13-37com-20e.pdf>

²⁵ Комплексна програма по збереженню архітектури у Чернівцях на 2009-2015 рр. [Електронне джерело] // Офіційний сайт Чернівецька міська рада. – Режим доступу: chernivtsy.eu/portal/f/programs/ses2008035-796.doc

²⁶ Національний заповідник «Херсонес Таврійський». [Електронне джерело] // Офіційний сайт заповідника – Режим доступу: <http://www.chersonesos.org/?p=index&l=ukr>

УДК 327(477):061ЄС

© Юрій Макар
(Чернівці)

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ОРІЄНТИРИ УКРАЇНИ

В матеріалі здійснена спроба аргументувати нагальну потребу України остаточно повернути вектор зовнішньополітичної орієнтації в бік інтеграції до об'єднаної Європи. Нинішня агресія Російської Федерації стосовно України змушує її до рішучих проєктів задля збереження власного суверенітету і подальшого суспільно-політичного та соціально-економічного розвитку.

Ключові слова: агресія, внутрішній розвиток держави, європейський вибір, згуртованість суспільства, зовнішньополітичний курс, міжнародно-правовий статус, національна свідомість, національні інтереси, стратегічне партнерство, державність.

Ю.Макар

Евроинтеграционные ориентиры Украины

В материале осуществлена попытка аргументировать острую необходимость Украины окончательно повернуть вектор внешнеполитической ориентации в сторону интеграции с объединенной Европой. Нынешняя агрессия Российской Федерации относительно Украины вынуждает ее к решительным шагам во имя сохранения собственного суверенитета и дальнейшего общественно-политического и социально-экономического развития.

Ключевые слова: агрессия, внешнеполитический курс, внутреннее развитие страны, европейский вектор, международно-правовой статус, национальное сознание, национальные интересы, сплоченность общества, стратегическое партнерство, украинская государственность.

Y. Makar

Eurointegration Landmarks of Ukraine

In the article the author made an attempt to justify the urgent need for Ukraine finally to return vector of foreign policy orientation towards integration into the united Europe. The current Russian aggression towards Ukraine makes its decisive projects to preserve their sovereignty and further social-political and social-economic development.

Keywords: aggression, internal development of the country, the European choice, cohesion of society, foreign policy, international legal status, national consciousness, national interests, strategic partnership state.

Євроінтеграційні орієнтири України вже добрих два десятиліття років на різні лади трактуються